

16 januari 2013

Nadere reactie van de Stichting van de Arbeid op het voorontwerp van de Wet pensioencommunicatie

Op 29 november 2013 heeft de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) de internetconsultatie geopend over het voorontwerp van de Wet pensioencommunicatie. De Stichting van de Arbeid maakt graag gebruik van de uitnodiging hierop te reageren. Hieronder staat in het kort per onderdeel de reactie van de centrale werkgevers- en werknemersorganisaties verenigd in de Stichting van de Arbeid weergegeven.

Algemeen

De Stichting van de Arbeid onderschrijft het algemene uitgangspunt van het wetsontwerp dat bij de pensioencommunicatie het perspectief van de deelnemer centraal moet staan. Zo kan de Stichting zich erin vinden dat er voor pensioenuitvoerders binnen bepaalde grenzen meer ruimte komt voor maatwerk, er sprake is van een gelaagdheid in de informatievoorziening, er meer gebruik gemaakt wordt van de mogelijkheden tot digitale informatieverstrekking en er een uniforme communicatie komt over de verwachte pensioenuitkomsten en de risico's. Een goede communicatie met de deelnemers over de aanspraken en het op te bouwen pensioen is immers essentieel omdat pensioen een belangrijke arbeidsvoorwaarde en een belangrijke inkomensbron na pensionering is en omdat een goede communicatie een handelingsperspectief biedt aan de deelnemer. In deze zin kan de Stichting het wetsontwerp waarmee beoogd wordt om de pensioencommunicatie te verbeteren in hoge mate ondersteunen.

De Stichting merkt overigens wel op dat de effectiviteit en het kostenaspect van communicatie daarbij altijd nauwlettend in de gaten moeten worden gehouden. Meer informatie hoeft niet altijd beter te zijn. De uitgaven aan communicatie vormen onderdeel van de uitvoeringskosten en gaan uiteindelijk ten koste van de aanspraken of kunnen tot hogere premies leiden. Deelnemers zijn dus gebaat bij kosteneffectieve informatie. De verschillende informatiekkanalen zullen aan deze uitgangspunten moeten voldoen. Ze moeten elkaar bijvoorbeeld niet teveel overlappen omdat in dat geval de effectiviteit van de communicatie aangetast zou worden.

In haar aanbeveling van 4 juli 2013 heeft de Stichting er al op gewezen dat vaak kleinere ondernemingen niet goed in staat zijn de activiteiten, die voortvloeien uit de communicatieverplichtingen voor de werkgever, zelf uit te voeren. Er moet volgens de Stichting ruimte zijn om deze taken over te laten aan pensioenuitvoerders middels onderlinge afspraken. Dit kan bijvoorbeeld worden vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomst of in een aparte overeenkomst die specifiek met dit doel is opgesteld.

Verder vraagt de Stichting van de Arbeid aandacht voor de haalbaarheid van bepaalde gestelde termijnen in het voorontwerp van wet. Ondernemingen en sectoren waar het verloop van het personeel groot is, zijn in hoge mate afhankelijk van gegevensaanlevering achteraf zoals bij de loonaangifteketen. De verkorting van de termijn naar twee maanden voor de startbrief kan bijvoorbeeld in het uitzendwezen, de horeca en detailhandel tot problemen leiden. De Stichting verzoekt daarom voor deze specifieke situaties een hardheidsclausule op te nemen.

Tot slot merkt de Stichting op dat meerdere onderdelen nog moeten worden uitgewerkt in Algemene Maatregelen van Bestuur. Hierdoor bestaat er nog geen totaalbeeld en kan de Stichting nog geen definitief oordeel geven. Het is van belang dat de nu nog ontbrekende regelgeving tijdig bekend wordt om de pensioenuitvoerders voldoende tijd te geven om de wijzigingen in de pensioencommunicatie op een adequate wijze te kunnen implementeren. Maar ook de samenhang met andere wet- en regelgeving met betrekking tot pensioenen, zoals het financieel toetsingskader is in dit kader belangrijk. Dit kader kan nog van invloed zijn op de complexiteit en daarmee op de eisen die gesteld worden aan de vormgeving van de pensioencommunicatie.

Algemene eisen aan pensioencommunicatie

Voorgesteld wordt om een aantal aanbevelingen uit het rapport ‘Pensioen in duidelijke taal’ om te zetten in wettelijke normen. Het gaat onder andere om de aanbeveling om meer aan te sluiten bij de informatiebehoefte en de kenmerken van deelnemers alsmede om de aanbeveling om de deelnemer een handelingsperspectief te bieden. Ook zijn de wettelijke normen ‘correct’, ‘duidelijk’ en ‘evenwichtig’ opgenomen.

De Stichting onderschrijft dat pensioencommunicatie moet aansluiten bij de informatiebehoefte van de deelnemer en dat de deelnemer een handelingsperspectief wordt geboden. Wel vraagt ze aandacht voor de begrippen correct, duidelijk en evenwichtig. Deze termen kunnen nog nader worden omschreven in een Algemene Maatregel van Bestuur. Aan de ene kant moeten de begrippen correct, duidelijk en evenwichtig voldoende ruimte bieden voor maatwerk in de uitvoering maar aan de andere kant moet tegelijkertijd niet te veel onduidelijkheid worden gecreëerd voor pensioenuitvoerders, waarbij het bij voorbaat niet helder is hoe de toezichthouder hiermee om zal gaan. Het laatste geldt vooral voor het begrip ‘evenwichtig’ dat in de Pensioenwet al is gekoppeld aan belangenafweging en nu voor communicatiedoelen een andere betekenis krijgt. Daarom pleit de Stichting ervoor om bij de nadere invulling van deze normen en andere begrippen sociale partners en de pensioensector nauw te betrekken en een evaluatiemoment in te bouwen. Sociale partners zullen bezien of zij samen met de pensioensector hiervoor een aanzet kunnen geven.

Meer mogelijkheden tot digitale verstreking en aanbieding van informatie

De Stichting onderschrijft het afschaffen van de default van schriftelijke informatieverstreking aan de deelnemers. In plaats hiervan krijgen pensioenuitvoerders de keuze tussen schriftelijke en digitale informatieverstreking. Volgens de Stichting kan dit tot kostenreductie leiden en tot meer mogelijkheden van interactieve informatie-uitwisseling. Zij vindt het wel van belang dat deelnemers die niet goed uit de voeten kunnen met digitale informatie-uitwisseling de mogelijkheid behouden schriftelijk informatie te ontvangen. De Stichting deelt de visie dat

algemene informatie, zoals de pensioenregeling, het pensioenreglement, de uitvoeringskosten en het jaarverslag, digitaal toegankelijk is, bij voorkeur via de website van de pensioenuitvoerder. Dit is naar het oordeel van de Stichting niet alleen van meerwaarde voor de deelnemers, maar ook voor werkgevers. Bij de transitie naar meer digitale informatieverstrekking is het volgens de Stichting van belang dat dit op een zorgvuldige wijze kan plaatsvinden door haalbare termijnen te stellen voor de pensioenuitvoerders. Eenzelfde zorgvuldigheid zal moeten worden betracht richting de deelnemers, die bewust moeten kunnen kiezen voor schriftelijke dan wel digitale informatie.

Basisinformatie over de pensioenregeling

De huidige startbrief bevat algemene informatie over de pensioenregeling en hoeft alleen verstrekt te worden bij indiensttreding. In de toekomst zal de basisinformatie altijd beschikbaar zijn via de website van de pensioenuitvoerder.

De Stichting heeft al eerder aangegeven in haar advies van 18 maart 2013 dat het van groot belang is dat zowel werkgever als werknemer op de hoogte zijn van de basisinformatie van de pensioenregeling. Over het informeren van deelnemers over de basiskennmerken van een pensioenregeling dienen goede afspraken te worden gemaakt tussen de werkgever en de pensioenuitvoerder (zie tevens de opmerking hierover onder de paragraaf 'Algemeen'). Op dit moment wordt er door de Pensioenfederatie en sociale partners gewerkt aan twee checklisten die het werkgevers eenvoudiger moeten maken te communiceren met hun werknemers over de basiselementen van een pensioenregeling. Daarnaast ontwikkelen de Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars het zogenaamde 'Pensioen123' waarin op gelaagde wijze informatie wordt verstrekt over de regeling. Beide checklisten kunnen bij voorbaat al worden gezien als een nadere invulling van de bepalingen die in het wetsvoorstel over de basisinformatie zijn opgenomen. Pensioen123 gaat nog een stap verder en biedt ook maatwerkmogelijkheden.

Een jaarlijks pensioenoverzicht van opgebouwde pensioenaanspraken

Er wordt voor gekozen om het uniform pensioenoverzicht (UPO) en het pensioenregister verschillende functies toe te kennen. Die keuze houdt in dat het UPO een jaarlijks pensioenoverzicht wordt dat terugkijkt op het verleden, terwijl het pensioenregister behalve een totaaloverzicht van het opgebouwde pensioen ook een indicatie geeft van het totale pensioeninkomen op de AOW-gerechtigde leeftijd.

De Stichting vraagt zich af of het scherpe onderscheid tussen het UPO en het pensioenregister voor deelnemers functioneel is door hier twee verschillende informatiekanaalen voor te creëren. Overigens merkt de Stichting op dat deelnemers door onder andere de wijziging van de AOW-leeftijd steeds meer behoefte hebben aan informatie over flexibele uittreding. Alleen informatie over het totale pensioeninkomen op AOW-gerechtigde leeftijd komt niet tegemoet aan deze behoefte. Verder twijfelt de Stichting aan de kosteneffectiviteit van de verhoging van de frequentie van het UPO voor slapers van vijf naar drie jaar. Ook het toevoegen van pensioengerechtigden aan mijnpensioenoverzicht.nl kan hoge kosten met zich meebrengen zonder dat de effectiviteit hiervan groter wordt. Voor hen geldt al dat ze

jaarlijks en ook bij het optreden van wijzigingen van hun pensioen worden geïnformeerd.

Uitbreiding van het pensioenregister

Het pensioenregister zal uitgebreid worden met extra functionaliteiten zodat het een online interactief totaaloverzicht geeft van het pensioeninkomen inclusief keuzemogelijkheden. Om de uitbreiding van het pensioenregister mogelijk te maken, wordt de doelomschrijving van het pensioenregister aangepast. Het nieuwe pensioenregister zal elementen bevatten die de deelnemer overzicht, inzicht en handelingsperspectief bieden.

De Stichting ervaart in de praktijk dat werknemers onder meer door de verhoging van de AOW-gerechtigde leeftijd steeds meer behoefte hebben aan informatie over de mogelijkheden van flexibele uittreding. Dit is een belangrijk onderdeel van het handelingsperspectief.

De Stichting is wel van mening dat duidelijk moet zijn wie welke verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid en de daarmee gemoeide kosten draagt op het moment dat het pensioenregister wordt uitgebreid. Niet sociale partners maar de overheid is bijvoorbeeld verantwoordelijk voor de AOW; de daarmee gepaarde communicatiekosten hierover mogen niet afgewenteld worden op pensioenfondsen en -verzekeraars.

Koopkracht en risico's

Via drie bedragen, gebaseerd op een optimistisch, verwacht en pessimistisch scenario, moeten deelnemers op het uitgebreide pensioenregister inzicht kunnen krijgen in de koopkracht en de risico's van hun toekomstig pensioeninkomen. Deze bedragen worden netto afgerond en moeten een indicatie geven. Daarbij wordt een uniforme rekenmethodiek voor deze scenario's vastgelegd in lagere regelgeving.

De Stichting onderschrijft de gedachte dat het werken met meerdere scenario's het bewustzijn van deelnemers vergroot dat het pensioenresultaat niet gegarandeerd is. Daarbij moet wel duidelijk gemaakt worden dat het optimistische en pessimistische scenario niet gelijk is aan de absolute boven- en ondergrens. De Stichting gaat ervan uit dat bij de nadere bepalingen hierover rekening wordt gehouden met de fondsspecifieke kenmerken omdat het risicoprofiel onderling kan verschillen.

Hoewel het een toegevoegde waarde heeft dat deelnemers inzicht hebben in het netto pensioenresultaat, acht de Stichting hier de nodige prudentie op zijn plaats. De Stichting pleit al sinds het Pensioenakkoord 2010 ervoor om te communiceren over de indexering, de kansen en de risico's. Indexering is de bepalende factor voor de inflatiebestendigheid van het opgebouwd pensioen en daarmee ook voor het behoud van koopkracht. Het communiceren in netto termen richting deelnemers is van een andere orde. Het zal – zeker op langere termijn – met veel onzekerheid gepaard gaan. Immers het (fiscale) inkomensbeleid van de overheid wijzigt jaarlijks en zal zeker over een langere periode tot heel andere uitkomsten kunnen leiden. De indexering is de primaire verantwoordelijkheid van cao-partijen en het pensioenfonds, het bruto-nettotraject de primaire verantwoordelijkheid van de overheid. De Stichting pleit er daarom voor om in de communicatie over de mogelijke netto pensioenuitkomsten een

duidelijk onderscheid te maken tussen de verwachte koopkracht van het pensioen als gevolg van het indexatiebeleid en de koopkracht als gevolg van de vertaling van bruto naar netto uitkomsten. Naast een helder voorbehoud met betrekking tot de netto berekeningen zal bij de vormgeving van de communicatie ook duidelijk moeten worden gemaakt dat pensioenfondsen hiervoor niet verantwoordelijk zijn.

Complicatie kan verder zijn dat pensioengerechtigden uit meerdere bronnen belastbare inkomsten kunnen ontvangen, die niet allemaal bekend hoeven te zijn bij het pensioenregister. Inkomsten uit vermogen zijn daar een voorbeeld van. Een bruto-nettoberekening kan alleen toegepast worden op het totale inkomen, en dat is dus niet altijd bekend.

Ook vraagt de Stichting zich af op welke wijze het pensioenregister inzicht moet verschaffen in de kwaliteit van de regeling. Voorkomen moet worden dat hierover vooraf onduidelijkheid bestaat en de toezichthouder achteraf een eigen invulling hieraan kan geven.

Overig: aanpassing geheimhoudingsplicht DNB

Op dit moment publiceert DNB alleen gegevens over pensioenfondsen op geaggregeerd niveau. Instellingsspecifieke informatie is niet wettelijk toegestaan. Voorgesteld wordt om DNB de bevoegdheid te geven informatie over individuele pensioenfondsen wel te kunnen publiceren. Deze bevoegdheid zal nader worden geregeld in een Algemene Maatregel van Bestuur.

Volgens de Stichting van de Arbeid kan deze nieuwe bevoegdheid op praktische bezwaren stuiten. De Stichting is van mening dat de nadere invulling hiervan in overleg met de pensioenuitvoerders moet gebeuren.

Conclusies

De Stichting van de Arbeid is positief over de hoofdlijnen van het voorontwerp van de Wet pensioencommunicatie. Dit geldt in het bijzonder voor het vertrekpunt om het perspectief van de deelnemers centraal te stellen. Wel vindt de Stichting dat ervoor gewaakt moet worden dat de uitvoeringskosten niet onnodig worden verhoogd en dat voorkomen moet worden dat deelnemers met te veel informatie worden geconfronteerd, waardoor juist onduidelijkheid wordt gecreëerd. Het handhaven van het UPO onder gelijktijdige uitbreiding van andere informatiekanaalen is daar een voorbeeld van.

De Stichting concludeert dat nog veel moet worden uitgewerkt in lagere regelgeving. Daarbij is er ook nog sprake van een zeer beweeglijke omgeving zoals de wetgeving voor een nieuw Financieel Toetsingskader. Dit maakt het op deze punten nu nog moeilijk om definitief te oordelen over de verbetering van de pensioencommunicatie.

De Stichting pleit ervoor om (kleine) werkgevers voldoende ruimte te bieden om volgens heldere afspraken (een deel van) de eigen communicatieverplichtingen over te dragen aan pensioenuitvoerders. Ook bepleit de Stichting een hardheidsclausule om van bepaalde communicatieverplichtingen af te kunnen wijken, indien hieraan in specifieke situaties praktisch niet voldaan kan worden.

In de wet worden onder andere de normen ‘correct’, ‘duidelijk’ en ‘evenwichtig’ opgenomen, die nog nader kunnen worden ingevuld in een Algemene Maatregel van Bestuur. De Stichting meent dat het goed zou zijn deze normen in nauw overleg met sociale partners en de pensioensector nader in te vullen.

De Stichting vraagt aandacht voor het feit dat pensioenregelingen en deelnemersbestanden in belangrijke mate uiteen kunnen lopen. Dit geldt bijvoorbeeld ten aanzien van de gekozen beleggingsmix en risico's. Er moeten daarom voldoende mogelijkheden zijn voor maatwerk in de pensioencommunicatie richting de deelnemers.

Tot slot meent de Stichting dat bij het informeren van deelnemers over de koopkracht van hun pensioen een duidelijk onderscheid moet worden gemaakt in de koopkrachtontwikkeling als gevolg van het indexatiebeleid en die als gevolg van overheidsbeleid. De vertaling van bruto pensioen naar netto pensioen in de toekomst is immers erg onzeker en behoort niet tot de verantwoordelijkheid van pensioenfondsen.